

PRZEGLĄD TREŚCI

części pierwszej tomu pierwszego.

Od Wydawcy XVII—XXI

Ogólny charakter literatury średniowiecznej i jej podział . . . 1—3

ROZDZIAŁ I. Rzut oka na czasy przedchrześcijańskie. 7—28

[Literatura przedmiotu.—I. Pierwotne dzieje Słowian, ich kultura, wierzenia i obyczaje. Polska przedhistoryczna. II. Języki słowiańskie, ich rozwój i wzajemny stosunek. III A). Badania nad mitologią ogólnosłowiańską. III B). Badania nad mitologią polską. IV. Badania nad kwestją run słowiańskich (s. 7—12)].

ROZDZIAŁ II. Tło stosunków politycznych w najwcześniejszych czasach historycznych. — Pierwsze zawiązki państwa polskiego. — Zaprowadzenie i rozszerzenie chrześcijaństwa. — Stosunki polityczne w późniejszych czasach do końca XIV w. 29—47

[Literatura przedmiotu. — I. Prace o dziejach politycznych i ustroju wewnętrznym Polski piastowskiej. II. Prace dotyczące organizacji kościoła w Polsce piastowskiej. III. Życie religijne i społeczne średniowiecza. IV. Początki pisma starocerkiewnosłowiańskiego (s. 29—34)].

ROZDZIAŁ III. Tło cywilizacyjne epoki. — Stan oświaty i jej charakterystyka. — Znaczenie klasztorów. — Szkoły. — Wpływ uniwersytetów zagranicznych. 48—86

[Literatura przedmiotu.—I. Kler, jego poziom umysłowy i obyczajowy. Klasztory w Polsce do końca w. XIV, ich powstanie i dzieje. III. Szkoły i historia wychowania w wiekach średnich. IV. Biblioteki średniowieczne. V. Uniwersytety średniowieczne, ich geneza, organizacja i ustrój. VI. Polacy na uniwersytetach obcych w wiekach średnich (s. 48—62)].

Tło cywilizacyjne epoki. Charakterystyka oświaty. Pierwsze klasztory. Benedyktyni włoscy. Kanonicy regularni. Cytersi. Charakter nauki średniowiecznej. Szkoły. Szkoły średniowieczne w Polsce i ich organizacja. Język nauki i ekskluzywny charakter szkół. Polacy na uniwersytetach obcych w najdawniejszych czasach.

ROZDZIAŁ IV. Ogólna charakterystyka literatury do końca XIV wieku. 87—91
[Literatura przedmiotu. — I. Tło intelektualne czasu. II. Obraz literatury średniowiecznej (s. 87—88)].

ROZDZIAŁ V. Zabytki średniowiecznej literatury łacińskiej w Polsce do końca XIV w. 92—200
[Literatura przedmiotu. — 1. *Roczniki*. I. Teksty roczników. II. Prace o całokształcie rocznikarstwa. III. Rozprawy o poszczególnych rocznikach (s. 92—94). — 2. *Kroniki*. 1. Anonim (czyli t. zw. Gall-Anonim). I. Wydanie i krytyka tekstu. II. Opracowania źródłowe. III. Drobnie studia i przyczynki literackie (s. 103—106). — 2. Mistrz Wincenty (t. zw. Kadłubek). I. Wydania, krytyka tekstu, studia nad rękopisami kroniki. II. Prace o charakterze monograficznym. III. Przyczynki źródłowe. IV. Opracowania literackie kroniki. V. Prace filjacyjne (s. 106—108). — 3. Tak zw. Kronika wielkopolska. I. Wydanie. II. Kwestja autorstwa. Rozbiór kroniki i jej źródła (s. 108—109). — 4. Janko z Czarnekowa. I. Wydanie. II. Pisarz i jego kronika. Prace monograficzne i przyczynki. III. Prace filjacyjne (s. 109—110). — 5. Inne kroniki tego okresu. a) Kronika Dzierzwy (Mierzwy). b) Kronika polsko-śląska i Chronika principum Poloniae (s. 110—11). — 3. *Żywoty świętych*. I. Opracowania ogólne. II. Opisy życia, męczeństwa i cudów św. Wojciecha. III. Vita quinque fratrum. IV. Żywoty św. Stanisława. V. Żywoty św. Salomei i św. Kingi (s. 139—143). — 4. *Inne działy średniowiecznej prozy łacińskiej*: prawo kościelne, kaznodziejstwo, traktaty teologiczno-moralne, przyrodniczo-filozoficzne i lekarskie. 1. Kaznodziejstwo. I. Kaznodziejstwo w wiekach średnich zagrańcą. II. Dzieje wymowy w Polsce średniowiecznej w ogólności. III. Kaznodziejstwo średniowieczne w Polsce. — 2. Mateusz z Krakowa. I. Opracowania i przyczynki. II. Prace filjacyjne. III. Ars moriendi. — 3. Witelo. I. Teksty i ich krytyka; prace monograficzne. II. Źródłowe opracowania poszczególnych zagadnień. — 4. Mikołaj z Polski (s. 150—56). — 5. *Poezja łacińska do końca XIV w.* I. Prace o wersyfikacji

i poetyce średniowiecznej. II. Poezja łacińska w Polsce średniowiecznej. III. Antyk w literaturze wieków średnich. IV. Literatura szczegółowa do pisarzy i utworów (s. 172—79)].

1. *Roczniki*. Tablice paschalne zawiązkiem roczników. Dwa roczniki najdawniejsze. Pogląd Semkowicza na rocznik świętokrzyski dawny. Inne ważniejsze roczniki tej epoki (s. 94—103). — 2. *Kroniki*. 1. Anonim. Roczник a kronika. Znamienne cechy kronikarstwa. Zagadkowość nazwiska kronikarza. Hipotezy co do jego pochodzenia. Stanowisko na dworze. Wykształcenie Anonima. Cel kroniki. Jej podział i znaczenie historyczne. Kronika jako produkt literacki. Rewizja pojęć o wartości dzieła Anonima (s. 111—24). — 2. Mistrz Wincenty. Jego życie. Czas powstania kroniki. Podział i forma. Zakres kroniki i jej wartość historyczna. Charakter dzieła. Erudycja autora (s. 124—32). — 3. Tak zwana Kronika wielkopolska. Ekskurs o Godysławie, zwanym Baszko (s. 132—34). — 4. Janko z Czarnkowa. Niezwykłe losy życia. Kronikarskie dzieło Janka (s. 134—38). — 5. Inne kroniki tego okresu. Tak zwana kronika Dzierzwy; Kronika polsko-śląska i *Chronica principum Poloniae* (s. 138—39). — 3. *Żywoty świętych*. Opisy życia, męczeństwa i cudów św. Wojciecha (s. 143—48). Żywoty św. Stanisława (s. 148—49). Inne żywoty świętych i błogosławionych (s. 149—50). — 4. *Inne dzieła średniowiecznej prozy łacińskiej*: prawo kościelne, kaznodziejstwo, traktaty teologiczno-moralne, przyrodniczo-filozoficzne i lekarskie. a) Prawo kościelne (s. 156—57). b) Kaznodziejstwo (s. 157—59). c) Traktaty teologiczno-moralne Mateusza z Krakowa. Wątpliwości co do autorstwa dzieła «O praktykach kurji rzymskiej». «Ars moriendi» nie jest dziełem Mateusza (s. 159—64). d) Witelo i Mikołaj z Polski. Ustęp o rewizji badań nad polskim piśmiennictwem średniowiecznym w związku z odkryciami Al. Birkenmajera o Witelonie. Życie Witelona. Dzieło o optyce i jego znaczenie. Środowisko śląskie, z którego wyszedł Witelo (s. 164—70). Mikołaj z Polski i jego «*Experimenta*» (s. 170—72). —

5. *Poezja łacińska do końca XIV w.* Przyczyny jej słabego rozwoju. Uwagi o metryce średniowiecznej. Wiersze w kronice Anonima. Drobne epigramaty łacińskie XII w. Wiersze w kronice Wincentego. Epitafja XIII w. Mikołaja z Polski «Antipocras». Poezja XIV w. «Antigameratus» Frowina. Pieśń o wójcie krakowskim Albercie. Wiersz epitaficzny na cześć Bolesława Chrobrego. Urywek wiersza o świętopietrze. Utwory zaginione: poemat o Piotrze Włostowicu z XIII w. i prozy Jana z Kępy z XIV w. Opowiadanie o przygodach Walcerza z Tyńca z Kroniki wielkopolskiej. Domysły o innych zaginionych utworach. Średniowieczny dramat liturgiczny. Ślady podobnego dramatu w Polsce. Krakowskie «Officium Sepulcri» (s. 179—200).

ROZDZIAŁ VI. Zabytki średniowiecznego piśmiennictwa polskiego do końca XIV w. 201—287

[Literatura przedmiotu.—*Język polski i jego rozwój*. I. Dzieje języka; grafika i ortografia; źródła i wpływy obce. Wpływ języka i literatury czeskiej na staropolską. II. Początki literatury polskiej a kobiety. III. Złota bulla języka polskiego z r. 1136. IV. Glossy, ich źródła i opracowania (s. 201—205).—*Wskazówki informacyjne* co do opracowań literatury staropolskiej i jej zabytków. I. Wydawnictwa dające pogląd na całość średniowiecznego piśmiennictwa polskiego, jego podział i ugrupowanie, oraz rozwój i stan badań. II. Opracowania poszczególnych działów piśmiennictwa średniowiecznego, grup treściowych, gatunków i motywów. III. Wybory tekstów staropolskich. IV. Prace o metryce i wersyfikacji w średniowiecznej poezji polskiej (s. 211—23).—1. *Kazania*. I. Kazania świętokrzyskie. II. Kazania gnieźnieńskie (s. 224—26).—2. *Przekłady psalmów*. I. Psalterz florjański. II. Przekład psalmu 50 (s. 235—36).—3. *Drobne zabytki prozy religijnej i moralizująco-dydaktycznej*. I. Modlitwy. II. Fragment żywotu św. Błażeja. III. Urywek scyntyllarjusza (s. 247—48).—4. *Zabytki języka sądowego* (Roty przysiąg) (s. 255—56).—5. *Poezja kościelna i religijna*. a) «Bogurodzica». I. Zestawienie bibliograficzne prac o «Bogurodźcy» i jej tekstach drukowanych. II. Rozbiór i ocena stanu badań. III. Rękopiśmienne teksty pieśni; prace nad ich rekonstrukcją. IV. «Bogurodzica» jako zagadnienie historyczno-literackie. V. Prace o melodji i muzyce «Bogurodźcy». VI. Polemika o provenjencję pieśni (s. 260—63). b) Inne pieśni religijno-

kościelne w. XIV. (s. 278). — 6. *Ślady polskiej poezji ludowej niespisanej* (s. 282)].

Język polski i jego rozwój. Kobiety polskie piastunkami języka. Trudności graficzne i ortograficzne. Nazwy polskie w bulli z r. 1136. Ortografia polska XIV w. skłania się już ku wzorom czeskim. Zamęt w grafice w. XV. Pierwotna kolebka języka literackiego. Glossy, ich rodzaje i znaczenie (s. 206—11). — 1. *Kazania.* Ich dawność w Polsce. Rola kościoła w rozwoju kaznodziejstwa (s. 223—24). *Najwcześniejsze kazania świętokrzyskie.* Wiek zabytku i jego pisownia. Wygląd. Ocena treści i układu. Domniemane pochodzenie. Wartość językowa tych kazań (s. 226—30). *Kazania gnieźnieńskie.* Zawartość kodeksu. Schemat i rozdział treści. Budowa kazań. Kwestja ich oryginalności. Przypuszczalne autorstwo. Znaczenie językowe (s. 230—35). — 2. *Przekłady psalmów.* Niedochowane przekłady psalmów z XIII w. Psalterz Kingi. *Psalterz florjański.* Rękopis psalterza i jego zawartość. Iluminacje. Poglądy na genezę. Czas powstania. Psalterz florjański kopją psalterza dawniejszego. Wzorem florjańskiego psalterz Kingi. Wpływ czeski. Ważność językowa psalterza. *Przekład psalmu 50* (s. 236—47). — 3. *Drobne zabytki prozy religijnej i moralizująco-dydaktycznej.* 1. *Modlitwy.* Ojcze nasz, Zdrowaś, Wierzę; Spowiedź powszechna; Dekalog (s. 248—50). 2. *Legendy.* Fragment żywotu św. Błażeja. Ustęp o zasłudze Al. Brücknera w odbudowie obrazu polskiej literatury średniowiecznej. Brak zabytków legendarnych z w. XV. Legendy średniowieczne w rękopisach i drukach XVI w. Żywot nabożny panny Eufraksyjej z r. 1524. Żywot błogosławionego Alexego spowiednika. Drugi żywot Eustachjusza męczennika z r. 1529. Żywot ojca Amandusa. Żywot św. Anny (s. 250—54). 3. *Urywek scyntyllarjusza polskiego.* (fragment Głogera) (s. 254—55). — 4. *Zabytki języka sądowego.* Z w. XIV pochodzą jedynie rotys przysięg (s. 256—57). — 5. *Poezja kościelna i religijna.* Pierwsze ślady pieśniarstwa narodowego. Przekaz latopisca wołyńskiego z r. 1249

(s. 257—60). a) «*Bogurodzica*». Przyczyny zagadkowości pieśni. Ewolucja badań nad pieśnią. Praca Brücknera pobudką do rewizji badań. Jego poglądy na genezę pieśni. Zapatrywania Łosia. Sprzeczne szczegóły obu poglądów. Hipotezy Hecka, Wierzbowskiego i Bruchnalskiego. Brak ich uzasadnienia. Teksty rękopiśmienne i drukowane «*Bogurodzicy*». Historyczny rozwój pieśni. Czas jej powstania. Zmiany w odczuwaniu znaczenia «*Bogurodzicy*». Jej forma wersyfikacyjna i amplifikacje. Ważność pieśni dla polskiej poezji religijno-kościelnej wieków średnich (s. 263—78). b) *Inne pieśni religijno-kościelne w. XIV* (s. 278—82). — 6. *Ślady polskiej poezji ludowej niespisanej*. (s. 282—87).